

Prijs van warmtenet nog zeker twee jaar gekoppeld aan gas. Gaan klanten meer betalen?

V volkskrant.nl/economie/prijs-van-warmtenet-nog-zeker-twee-jaar-gekoppeld-aan-gas-gaan-klanten-meer-betalen~b1b735a6d

13 mei 2022

De aanleg van een stadswarmtenet in de Houthaven op het Wiborgeiland in Amsterdam. Beeld ANP / Mariette Carstens

Betekent dit dat klanten van warmtenetten tot die tijd een te hoge energierekening betalen?

Dat lijkt een logische conclusie, omdat de gasprijs op dit moment zeer hoog is. Maar zo simpel is het zeker niet. De prijs van warmte hangt namelijk sowieso zeer nauw samen met de prijs van gas. Dus ook als de ontkoppeling wel al was ingevoerd, zouden de warmtetarieven nu snel stijgen.

Dat zit zo: ongeveer een half miljoen Nederlanders hebben geen gasaansluiting, maar zijn aangesloten op een warmtenet dat via buizen in de straat warm water aanvoert. De energie die nodig is om dat water te verwarmen, is voor bijna tweederde direct of indirect

afkomstig uit gas. Het gaat dan om hitte die vrijkomt bij energiecentrales waar gas wordt verbrand om elektriciteit te maken, of om restwarmte uit industriële processen waarbij eerst gas wordt verbrand.

Ook de prijs van duurzaam opgewekte warmte hangt samen met de prijs van aardgas. De subsidies voor duurzame energieprojecten zijn namelijk gekoppeld aan de gasprijs. Om te garanderen dat duurzame energie kan concurreren met gas, legt de overheid het verschil bij tussen de productieprijs van de duurzame energie en de geldende marktprijs. Als indicatie voor de marktprijs hanteert de overheid de prijs van gas: wordt gas duurder, dan daalt de subsidie. Daardoor is nu niet alleen de door gas opgewekte warmte duurder, maar ook die afkomstig uit niet-fossiele bronnen.

Is dat ook de reden dat de maximumprijs voor warmte is gekoppeld aan de prijs voor gas?

Nee. Dat heeft ermee te maken dat de eigenaren van warmtenetten monopolisten zijn. Hun klanten kunnen niet overstappen en dus moest er iets gedaan worden om te voorkomen dat de leveranciers misbruik maken van dat monopolie.

Uitgangspunt was daarbij dat warmteklanten niet duurder uit mochten zijn dan klanten die wel vrij kunnen kiezen waar ze hun gas kopen. Daarom is vastgelegd dat de prijs van warmte nooit hoger mag zijn dan het maximale variabele tarief voor gas. Elk jaar stelt de Autoriteit Consument en Markt dat tarief vast. Dit jaar ging dat dus ineens heel hard omhoog, omdat de gasprijs explosief steeg. Warmteleveranciers mochten maar liefst 61 procent meer vragen dan een jaar eerder.

Hebben de warmtebedrijven dat ook gedaan?

Slechts vier van de 38 bedrijven deden dat, blijkt uit een onderzoek dat de ACM eind maart publiceerde. Een jaar eerder zaten nog 27 bedrijven op het maximumtarief. Bij de vier grootste aanbieders stegen de prijzen dit jaar met 41 procent, veel maar wel ruim onder het maximum.

De bedrijven kregen ook de vraag of zij dit jaar een hoger rendement gingen behalen dan vorig jaar. Dat was bij zeven van de ondervraagde warmteleveranciers het geval. Maar de ACM stelt dat die verhogingen 'bedrijfseconomisch te verklaren zijn, bijvoorbeeld omdat ze in 2021 een negatief rendement hadden'. De ACM concludeert dan ook dat er geen reden is om aan te nemen dat er misbruik is gemaakt van de mogelijkheid om de prijzen zo ver te verhogen. De toezichthouder blijft dit volgen.

Waarom willen al die partijen dan zo graag van die koppeling af?

Voor veel klanten van warmtenetten is het moeilijk te verteren dat zij gedwongen aan een 'duurzaam warmtenet' zijn aangesloten, maar wel meer moeten gaan betalen als de gasprijs stijgt. 'Dit ondermijnt het draagvlak voor de energietransitie', stelden de Nederlandse gemeenten in hun oproep voor de ontkoppeling.

Warmtenetten zijn in potentie een goede manier om restwarmte efficiënt te kunnen hergebruiken. Ook is de verwachting dat er in de toekomst steeds meer duurzame warmtebronnen komen. Een voorbeeld is geothermie, waarbij water diep in de grond wordt opgewarmd en dan naar boven wordt gepompt. Via warmtenetten kan die warmte efficiënt naar huizen stromen. Gemeenten zien dus de potentie en kunnen woede over warmtenetten missen als kiespijn.

Er zijn bovendien voorbeelden uit het buitenland waaruit blijkt dat het beter is om bij het bepalen van maximumtarieven te kijken naar de werkelijke kosten die warmtebedrijven maken, zei de Utrechtse hoogleraar regulering van energiemarkten Annelies Huygen eerder tegen *de Volkskrant*. ‘Zolang exploitanten hun kosten maar volgens vaste formats bijhouden, zodat de toezichthouder ze goed kan vergelijken en controleren.’ In landen waar dat lukt zijn consumenten uiteindelijk ook goedkoper uit dan in Nederland, aldus Huygen.

‘Het zou beter zijn als de prijs van warmte wordt gebaseerd op de prijs van warmte en niet op de prijs van gas’, zo vat Rob Jetten het samen. In de nieuwe Warmtewet die al onder Jettens voorganger in de grondwet is gezet, wil hij dat allemaal gaan regelen. Die wet wordt eind dit jaar naar de Tweede Kamer gestuurd, verwacht hij. Maar dan duurt het waarschijnlijk alsnog tot 2024 voordat de wet helemaal is afgerond en van kracht is.

En waarom duurt dat zo lang?

Sneller kan gewoonweg niet, zei Jetten vrijdag. Er zit volgens hem ‘een heel groot team’ van ambtenaren bovenop dat ‘dag nacht’ bezig is met het opstellen van de wet. Maar Jetten benadrukt dat die ‘behoorlijk dik’ is en wel ‘in een keer goed moet zijn’. De wet regelt niet alleen de tarieven, de hele regelgeving rondom warmtenetten moet op de schop. Dat is behoorlijk technische wetgeving, waarbij gemeenten, provincies, energiebedrijven en toezichthouders betrokken zijn. De Raad van State en Eerste Kamer moeten er bovendien ook nog over oordelen.

Vanuit de oppositie vinden GroenLinks en ChristenUnie dit allemaal veel te lang duren. De partijen stellen voor om de ontkoppeling dan maar los van de hele warmtewet versneld te regelen. Maar daar ziet Jetten niets in. ‘Ook dat kost veel tijd en we willen dit ingewikkelde dossier in één keer helemaal goed regelen’, zegt zijn woordvoerder. ‘Juist omdat dat niet goed genoeg was gebeurd, wees de Tweede Kamer een eerder versie van de Warmtewet af.’

Zou een ontkoppeling ook kunnen betekenen dat klanten van warmtenetten meer gaan betalen?

Zeker. Het lijkt momenteel ver weg, maar mocht de gasprijs op een zeker moment weer flink dalen, dan is er dus geen garantie meer dat de warmteprijs onder dat tarief blijft.

Lees ook

Uitzonderlijke tijden vragen om heldere analyses en toegankelijke kwaliteitsjournalistiek.

De Volkskrant geeft duiding aan de ontwikkelingen in de wereld en belicht het nieuws van meerdere kanten. Zo kunt u zelf uw mening vormen en geven we u munitie voor een goed gesprek. U leest de Volkskrant al voor 2,- per week.

[Meer informatie](#)

Als abonnee [inloggen](#)